

Taalunie onder vuur over 'hun hebben'

Vergoelijkende uitlatingen in De Volkskrant van de nieuwe secretaris-generaal van de Taalunie, Hans Bennis, over in Nederland gangbare vormen als 'hun hebben gezegd' en een vlammen-de reactie daarop in De Morgen van Bart Eeckhout, hebben in de cultuurcommissie van het Vlaams Parlement geleid tot vragen om uitleg aan de bevoegde minister Sven Gatz. De kwestie wordt later ook nog geagendeerd op de Interparlementaire Commissie (die bestaat uit Vlaamse en Nederlandse parlementsleden), die toezicht uitoefent op het functioneren van de Taalunie. Het incident maakte duidelijk dat in Vlaanderen consensus heerst dat de Taalunie zich duidelijker moet opstellen als bewaker van de standaardtaal. In een brief die aan de parlementsleden werd bezorgd, geeft Bennis aan dat hij 'verkeerd begrepen' is, dat 'hun hebben' zeker niet als standaardtaal kan worden beschouwd en dat de Taalunie wel degelijk de hoeder is van het Algemeen Nederlands.

Bennis maakt in het interview met *De Volkskrant* nochtans duidelijk dat hij vanuit zijn functie in de Taalunie eraan wil bijdragen "dat een taal in haar volle breedte gewaardeerd wordt." Immers, "we hebben de Nederlandse Taalunie en niet de Nederlandse standaardtaalunie." De krant besluit dan ook dat het wonderlijk is dat "de Taalunie nu wordt geleid door iemand die niet gruwelt van whatsapp-taal en 'hun hebben'". Wil men dan geen normen vastleggen voor de standaardtaal, vraagt de journalist nog: "we signaleren slechts wat algemeen geaccepteerd is en wat niet. We schrijven niet voor wat je wel of niet kunt zeggen", luidt het antwoord. Taal verandert voortdurend. Neem: een hele mooie auto. Dat is eigenlijk niet goed, maar iedereen vindt het tegenwoordig oké. (...) Iedereen maakt die 'fout'. Dus is het op een zeker moment geen fout meer. "Altijd beginnen mensen weer over de gevreesde opkomst van 'hun hebben'. Terwijl je dat taalkundig gezien als een verbetering zou kunnen beschouwen. Het verschil tussen zij, hen en hun is een naamvalsverschil. Maar naamval is niet langer een functioneel onderdeel van ons taalsysteem."

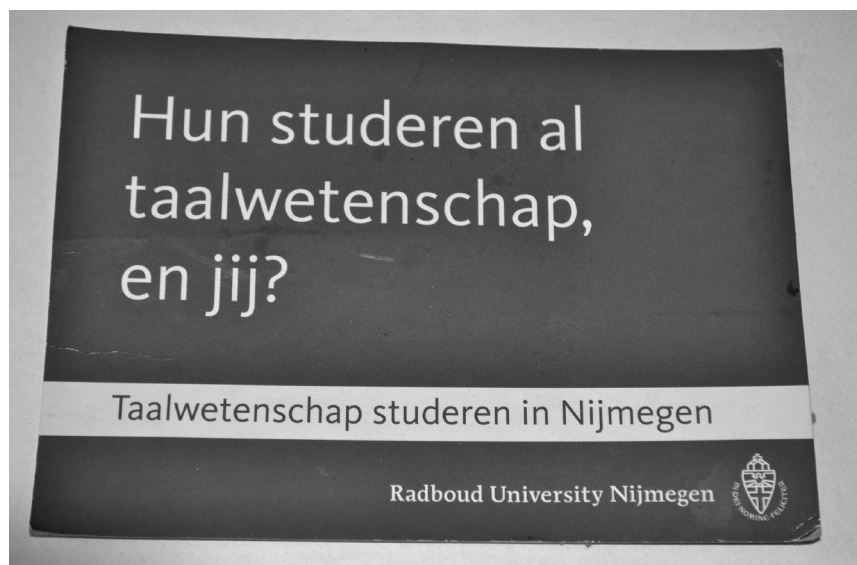
Bennis heeft ook opmerkelijke stellingen omtrent het Nederlands in Vlaanderen en stelt zich zelfs vragen over de zin van de Taalunie als dusdanig: "Honderd jaar geleden vonden Belgen dat zij keurig Nederlands moesten spreken, maar nu raakt de algemene omgangstaal, de verkavelings-taal in zwang. Je merkt dat zelfs het Nederlands dat op de VRT wordt gesproken steeds vrijer wordt, al is het nog altijd netter dan ons Nederlands. Van die ontwikkeling hoeven wij niets te vinden, maar we moeten ons op een zeker moment wel gaan afvragen of we samen nog wel een taal hebben. Eigenlijk is die vraag nu al actueel, getuige het feit dat Vlamingen op de Neder-

landse televisie standaard worden ondertiteld terwijl ze vaak beter verstaanbaar zijn dan Twenten."

Een dag later gaat *De Morgen*-hoofdredacteur **Bart Eeckhout** in de tegenaanval: "Met permissie, maar hun hebben ze toch niet helemaal op een rij bij de Taalunie". Voor Eeckhout is het geen overbodige luxe dat we ook in onze taalbeheersing een paar regels blijven respecteren. Dat is inderdaad geen kwestie van grammaticale noodzaak, wel van wederzijds respect. Het is voor een goede beschaafde conversatie belangrijk dat taalgebruikers zich inspannen om zich zo verstaanbaar mogelijk te maken. Dat lukt het best met een aantal gedeelde spelregels die we met zijn allen blijven respecteren, uitleggen en overdragen. "Het zou wenselijk zijn dat een instantie als de Nederlandse Taalunie mee zou waken over het belang van het verschil tussen 'zij', 'hen' en 'hun', hoe banaal zulke

regeltjes ook toeschijnen. Het is ons droef te moede dat de Taalunie integendeel de poorten almaar meer open schijnt te zetten voor fout, schabouwend taalgebruik, wellicht vanuit de misbegrepen democratiseringsgedachte dat de taal van iedereen moet zijn. Van een instantie die ook de nederlandse spelling in een onpeilbare woestijn van arbitraire regels heeft herschepen, hoeft dat anderzijds ook niet helemaal te verbazen."

De polemieek werd, zoals gezegd, opgepikt door verschillende parlementsleden. **Bart Caron** (Groen) en **Wilfried Vandaele** (N-VA) vroegen cultuurminister **Sven Gatz** (VLD), die namens Vlaanderen zetelt in het 'Comité van Ministers van de Taalunie', om uitleg. Caron wil wel principieel meegaan in beschouwingen over taalevolutie en -variatie, maar tegelijk rijst de vraag "of er dan helemaal geen taalkundige grenzen meer moeten worden getrokken. (...) Als taalkundige mag de alge-

meen secretaris uiteraard zijn mening formuleren – hij moet zelf geen taalpolitieagent willen zijn – maar welke van die uitspraken uit De Volkskrant mag ik beschouwen als officiële standpunten van de Nederlandse Taalunie, gevalideerd door het Comité van Ministers?”

Secretaris-generaal Hans Bennis teruggefloten

En als provocatieve uitsmijter: *“Hebben wij, Vlaanderen en Nederland, nog samen een taal? Zo ja, wat moet of kan de Taalunie doen om de gemeenschappelijkheid te bevorderen? Zo niet, heeft de Nederlandse Taalunie nog een reden van bestaan?”* Wilfried Vandaele wierp eveneens op dat de uitspraken van de nieuwe secretaris-generaal zeker in Vlaanderen vele wenkbrauwen deden fronsen. *“De pleidooien om in Nederland en Vlaanderen een gezamenlijke standaardtaal te gebruiken, ook met het oog op nieuwkomers, inburgeraars en mensen die onze taal leren in het buitenland, klinken nochtans luid. De discussie in hoeverre de Nederlandse Taalunie aandacht moet besteden aan varianten en in welke mate ze ‘de norm moet voorschrijven’ is sinds de oprichting nooit ver weg geweest. Waar mijns inziens echter geen discussie over bestaat, is dat de Taalunie zich met de gemeenschappelijkheid van het Nederlands moet bezighouden en ‘hun hebben dat gedaan’ maakt geen deel uit van die gemeenschappelijkheid”*. De indruk ontstaat dat de Taalunie een soort wetenschappelijke instelling is of zou moeten worden. Maar dat is ze volgens Vandaele niet: de Taalunie is een beleidsinstelling die het gemeenschappelijk taalbeleid gestalte moet geven. Vandaele wilde weten of er met de Bennis een kader werd afgesproken wat het al dan niet bewaken en propageren van ‘de norm’ betreft.

Minister Sven Gatz gaf aan dat de secretaris-generaal van de Taalunie wel degelijk de vrijheid heeft om opinies te ventileren die niet met het Comité van Ministers hoeven te worden doorgesproken. Nochtans zou hij toch wel duidelijker mogen aangeven wanneer hij als taalkundige spreekt en wanneer hij als beleidsmaker uit de hoek komt. Naar aanleiding van de commotie die vooral in Vlaanderen op sociale media ontstond naar aanleiding van het interview had Gatz staat een onderhoud

met Bennis, samen met collega **Crevits** (CD&V), bevoegd voor onderwijs geprogrammeerd. Bennis bezorgde reeds een brief met verduidelijkingen aan het Comité van Ministers waaruit blijkt dat het waken over de standaardtaal wel degelijk het belangrijkste aan-

dachtspunt is voor de Taalunie. Dit is ook in overeenstemming met het Taalunieverdrag. Artikel 5 uit de verdragstekst is glashelder en wijst als bijzondere actiedomeinen voor de Taalunie het onderwijs en het ambtelijk verkeer aan, waar het normatief aspect van het Taaluniebeleid als uiterst belangrijk wordt omschreven. En dit is ook de mening van de Vlaamse ministerraad die zich eveneens over de kwestie heeft gebogen.

De uitlatingen in het interview wijzigen de algemene beleidslijn van de Taalunie niet, aldus Gatz. En ook de brief van Bennis is helder daaromtrent. Maar de minister vindt het interessant dat de polemiek het debat opnieuw aan de agenda heeft geplaatst. *“Iedereen is weer scherp bij de les.”* In juni zal de Interparlementaire Commissie in Den Haag bijeen komen en zal de mogelijkheid bestaan om met Bennis in debat te gaan.

In de replieken gaf Bart Caron nog aan dat hij zich ook had geërgerd dat de uitlatingen in *De*

Wilfried Vandaele

Volkskrant laten uitschijnen dat het verkavelingsvlaams in Vlaanderen de nieuwe norm zou zijn. Wilfried Vandaele onderkent dat Bennis, die nog maar sinds 1 februari als ambtelijk hoofd van de Taalunie is aangesteld, weliswaar een gezegende leeftijd (65) heeft en een wijs man is, maar in dezen toch een beginnersfout heeft gemaakt. Moet het dan niet kunnen om met provocatieve stellingen keet te schoppen en een debat op gang te brengen? Volgens Vandaele is dit vandaag de dag zeer ongewenst, omdat de Taalunie als dusdanig niet breed gedragen is en zelfs hier en daar in vraag wordt gesteld. De instelling kan het zich niet veroorloven om zomaar wat vrije debatten aan te zwengelen.

Parlementsleden uit alle fracties sloten zich aan bij deze teneur. Ook **Joris Poschet** (CD&V), gaf aan dat hij zich als Nederlands-talige Brusselaar scherp bewust is van het belang van correct taalgebruik en dat hij net als alle andere collega's in het parlement van oordeel is dat de Taalunie prescriptief en niet descriptief moet te werk gaan. **Katia Segers** (SP.A) betreunde het gebrek aan belangstelling van de Nederlandse collega's voor de kwestie, die uit het oog schijnen te verliezen welke grote economische belangen met deze

Joris Poschet : Brusselaar, gehecht aan keurig Nederlands

taalkwestie zijn verbonden. Ook **Ward Kennis** (CD&V) wilde met een korte tussenkomst nog even zijn loyaliteit aan de Taalunie komen bevestigen. **Marius Meremans** (N-VA), besloot ‘als aanhanger van de groot-Nederlandse gedachte’ dat de eensgezinde geluiden in de commissie hem tot vreugde stemmen. Het is incoherent om grote prestigieuze initiatieven op te zetten als de gezamenlijke Vlaams-Nederlandse presentie op de *Frankfurter Buchmesse* en daarna de essentie uit het oog te verliezen. Ook hij kijkt uit naar het debat in de Interparlementaire Commissie. *“We hebben nood aan oliemannetjes”*, om alles met betrekking tot de Taalunie wat meer gesmeerd te laten verlopen.

Bernard DAELEMANS